

40 din., četiri leta 20 din., mesečno 7 din.
za Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
za večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravištvu sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

P. n. Zgodovinsko društvo
Koroška c. 10 (Dolac, av.) Maribor

Novša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini

Naša Straža izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravištvu je v Mar-
iboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Reklamacije se sprejema vsak
Teden telefon 113.

36. številka.

MARIBOR, dne 18. maja 1925.

Letnik I.

Radikalske špekulacije.

V propagandi za radikalsko-radičevski sporazum so naenkrat začeli nekateri listi zahtevati, naj se male stranke umaknejo s pola, da ne bodo tvorile zapreke temu sporazumu. Reklo se je: Ko se stranka, ki predstavlja večino Srbov, sporazume s stranko, ki predstavlja večino Hrvatov, so vse druge stranke napoti in nobena se ne sme mešati v to sporazumevanje. Pod »malimi« strankami se je mislilo na Slovensko ljudsko stranko in pa na Jugoslovansko muslimansko organizacijo. Ker prave male stranke niti ne morejo preprečiti tega, kar sklepajo velike, so samoobsebi umevno vsi ti navsveti in vse te zahteve odveč. Ko pa pisanje o »malih« strankah le ni prenehalo in se je s posebno vneto podvzelo tudi od radikalne strani, je prav hitro postalo jasno, da se skriva za vsem tem gotova politična špekulacija.

O jezi na »male« stranke je zagrebški »Hrvat« postal nedavno prav odločno in iskreno sledeče svoje mnenje:

Radikalna lista »Samouprava« in »Vreme« sta našla kot glavno črto dr. Korošca in dr. Spahe, odnosno njihovih strank »klerikalizem« in »operiranje z vero«. JMO naj bi bila »vzela vero za svojo podlago, ter izšla z neresnično parolo, da je vera v nevarnosti.« Radikali tudi trdijo, da je »klerikalizem« dr. Spahe zvezan s »klerikalizmom« dr. Korošca v sovraštvu proti Beogradu. To sovraštvo naj bi se maskiralo s frazami o avtonomiji proti centralizmu, revizijo ustave itd. Trdi se, da obe skupini iščeta svoje uspehe v »nenormalnih odnošajih med Beogradom in Zagrebom in da špekulirata z razdorom med Beogradom in Zagrebom.« Radi tega pravi »Samouprava« — je potrebna sloga med Srbi in Hrvati, ker bi se v tem slučaju lahko lepo delalo tudi brez njih (brez Korošca in Spahe) in če treba, tudi proti njim.

Da dajejo radikali slogi med Hrvati in Srbi tak pomen in značaj, je zelo zanimivo in značilno ter se ne sme pozabiti. Sloga Hrvatov in Srbov bi imela biti po mnenju radikalov naperjena proti muslimanskim Hrvatom Bosne in Hercegovine in proti Slovincem. Radikalni organi utemeljujejo to s tem, da je glavna črta strank dr. Korošca in dr. Spahe klerikalizem. Očividno je, da imajo radikali Hrvate za naivne. Naj bi bila SLS še tako klerikalna, kje pa je vendar prišel ta klerikalizem do izraza v političnem delu te stranke v parlamentu in v državni upravi? V čem naj se Hrvate končno še ogroža muslimanski klerikalizem? Če bi mi verjeli radikalom, da so v skrbeh radi slovenskega in muslimanskega klerikalizma, bi bila to napaka in potem se razalitev za radikale, da jih smatramo tudi za naivne. Čisto drugi so razlogi, radi katerih hočejo radikali Hrvate mobilizirati proti Slovincem in proti muslimanom.

Treba ugotoviti, da radikali kot pribojnik narodnega edinstva izključujejo iz narodne zveze Slovence in muslimane. Iz trditve »Samouprave«, da se Spaho in Korošec bojita prave, iskrene in dolgotrajne sloge sinov enega naroda Srbov in Hrvatov, izhaja, da radikali med sinove tega enega naroda ne vštevajo ne Slovencev in ne muslimanov, ki jih predstavljata dr. Korošec in dr. Spaho. Znano je, da Pašič tudi med vojno ni mogel razumeti, da so tudi Slovinci del našega naroda in da ne bi bili sprejeti Slovinci v skupno državo, če bi šlo po njegovem. O muslimanih je mislil, da so Srbi, ali pa da se bodo lahko posrbili. Ko se je pa o preobratu izkazalo, da se muslimani v nacionalnem pogledu čutijo Hrvate, se je pa začela proti njim silna mržnja.

Ko se vse to upošteva, ni težko razumeti pravi smisel in značaj radikalske kampanje proti Slovincem in muslimanom. Ta kampanja se ne vodi proti njim kot proti »malim« strankam, ker to nima pomena, ampak radi tega, ker imajo te »male« stranke poseben značaj in poseben položaj. Poseben značaj in položaj SLS in JMO lahko takoj razjasni vso jezo velikosrbske politike. Če bi SLS ali JMO bila res »majhna« stranka, bi se radikali na njo niti ne ozirali. Stranka dr. Korošca pa predstavlja večino Slovencev ali večino enega državnega naroda, čigar ime se tudi nahaja v nazivu države in ki ima potem polne in nesporne pravice, ki državnemu narodu tudi po mednarodnem pravu pripadajo. Stranka dr. Spahe, po številu sicer majhna, ima tudi poseben značaj, ker predstavlja v zvezi s svojimi soplemeniki Hrvati in katoliki Bosne in Hercegovine večino naroda, ki se na tem teritoriju smatra kot posebna celota ter ne dopušča, da bi se ji od zunaj gospodarilo.

To so pravi vzroki radikalske kampanje proti SLS in JMO. Če pa radikali mislijo, da jim bodo Hrvati radi sloge pomagali v zatiranju teh dveh strank, se zelo motijo. Mi Hrvati jim ne mislimo nasesti!

Prej so hoteli radikali preko Zagreba v Ljubljano, sedaj bi pa radi z Zagrebom proti Ljubljani, prej so

vabili Slovence na sporazum proti Hrvatom, sedaj bi se pa radi s Hrvati sporazumeli proti Slovincem, a ker Hrvati tak »sporazum« tako odklanjajo, kakor so ga

poprej odklonili Slovinci, je cela špekulacija brezuspešna in odveč.

R. R. sporazum.

Nekateri zagrebški listi povdarjajo, da se vedno bolj bliža zaključek sporazuma med radikalno in Radičevo stranko, vsi pa soglašajo v tem, da so naperi in intrige samostojnih demokratov proti sporazumu na višku.

Poročilo ankete

glede preostalih 24 hrvatskih mandatov je silno vznemirilo Pribičevićevo skupino. Njen poslanec dr. Budisavljevič kot član ankete ni hotel podpisati njenega poročila, češ, da se nanaša tudi na dogodke in utise raznih izletov, katerih se on ni udeležil.

V velikem vznemirjenju stavijo samostojni demokrati predlog

skupščinske odgoditve

najmanj za en mesec, češ, da ni dela.

Takoj po povratku ankete v Beograd je njen predsednik dr. Laza Marković podrobno obvestil Pašiča, Pa-

šič je konferiral s predsednikom skupščine Trifkovićem in ta je na to šel o vsem poročat na dvor. Tudi

Pavle Radič je konferiral s Pašičem

in baje je zahteval, naj se stvar pospeši, če so radikali resno in iskreno za njo zavzeti. Govori se tudi, da je načelna stran RR. sporazuma že gotova in da sta Pašič in Radič tokrat že govorila glede podrobnosti.

Odnosaji med radikali in samostojnimi demokrati

so naravnost tragikomični. Samostojni demokrati se na vso moč trudijo, da bi radikalom najtemnejše naslikali težo in škodo odvisnosti od radičevcev, radikali pa zelo sarkastično tolažijo samostojne demokrate, da RR. sporazum ne bi bil več in da se lahko še vedno pozneje povrne — k nacionalnemu bloku.

Odgoditev skupščine in nove kombinacije.

Želja samostojnih demokratov po najmanj enomesečni odgoditvi skupščine se sicer ni izpolnila, skupščina se je pa le odgodila in sicer za 10 dni — od 15. do 25. t. m. češ, da ni dela in da je treba čakati na to, kar bo izdelal zakonodajni odbor.

Najprej reakcionarni zakon, potem sporazum.

To, kar pripravlja vladna večina v zakonodajnem odboru, je višek nazadnjaštva in če se to vse sprejme in izvede, si vsakdo lahko misli, kako bo izgledal sledeči sporazum. Ob vladnovetinski

ataki na neodvisnost sodnikov in sodišč

je rekel hrvatski poslanec dr. Polić: »Ljudje, ki mislijo, na sporazum, vendar ne morejo izdati nasilniških zakonov!« — To silno umestno in potrebno opombo so radikali brez vsega preslišali; o tem, kako se vjema nasilje s sporazumom, nočejo niti razmišljati.

P. P. R.

S ponovnimi počitnicami skupščine se vežejo najrazličnejše kombinacije in napoveduje se tudi, da bi znali vstopiti radičevci kar v sedanjo PP vladu, kakor lani nesrečna Šurmin in Drinković. Govori se, da je

Pavle Radič izrekel pripravljenost za to najprej pri Pašiču in potem še na dvoru. PPR (Pašič—Pribičević—Radičevo) vladu najbolj napovedujejo samostojni demokrati kar je zelo čudno, ko radičevce še vedno zmerjajo in denuncirajo za »velezdajalce«. Samostojnim demokratom je samo za to, da ostanejo v vladi, pa naj bo s komur koli.

Glede PPR pravijo v Zagrebu eni, naj radičevci še to pogoltnejo, ko so že toliko popustili in žrtvovali, drugi pa odločno izjavljajo: »S Pribičevićem skupaj nočemo niti v raj, kaj še le v vladu!« — Upajmo, da bo ta stran obveljala.

»Izborna in še več kot izborna.«

Kljub temu, da ni nobenih pravih razlogov za odlaganje verifikacije 24 hrvatskih mandatov, a si je Pašič z odgoditvijo skupščine pridobil najmanj 10 dni za »razmišljanje« o poročilu ankete, še dr. Laza Marković vedno trdi, da je »sporazum v najboljšem, izbornem teku«. Tudi Stjepan Radič je na hodniku zagrebske sodnije izjavljal: »Izvrstno, izborna in še več kot izborna!« — Kje in kaj, mi ne vemo, Radič pa misli najbrž samo na svoj proces.

Politične vesti.

Značilni pojavi v stranki samostojnih demokratov.

Dolgo časa se že govori in piše o likvidaciji samostojne demokratske stranke, in sicer bi se naj ta izvedla na ta-le interesantni in značilni način: Znani hrvatski policajdemokrat Juraj Demetrovič že precej časa nastopa kot politik, ki bi rad obračunal s Pribičevićem. Ta nastop Demetroviča je dal povod za sum, da samostojna demokratska stranka v sedanji obliki ne more dolgo časa životartiti. O tem so bili in so uverjeni celo voditelji SDS. Up za trajni ostanek policajdemokratov v vladi je zelo slab in dvomljiv. Preko noči je nastala nova PP vlada in kar čez noč bi se lahko pojavilo zopet nekaj čisto drugega in nepričakovane. Vse to nepričakovano je odvisno od razpoloženja Pašiča. Ako izpade iz vlade SDS v dosedanji formaciji, potem je njen položaj gotova stvar. Razmišljalo se je že o združitvi policajdemokratov z radikali in Davidovičevu skupino, a niti prvi niti drugi načrt ne dasta zadostnih garancij, da bi obvarovala stranko pred razpadom. Zadnje dni se pojavljajo glasovi, po katerih je došlo med Pribičevićem in Demetrovičem do tega-le sporazuma: SDS se razcepi. Demetrovič bi naj osnoval hrvatsko samostojno demokratsko stranko, Pribičević srbsko, ki je likvidirala v bivši koaliciji z Davidovičevu skupino. Demetrovič bi naj skušal stranko raztegniti med mase pod hrvatskim, Pribičević pod srbskim imenom. Oba, Demetrovič in Pribičević računata na uspeh. Kakor hitro bi se pa obe stranki ozir. frakciji utrdili, potem bi se zopet združili v srbsko-hrvatsko koalicijo. Po ravno označenih smernicah delajo samostojni demokratje že sedaj, ko so še na vladi, da ne bodo ostali brez vsake politične orientacije v trenutku, ko jim bo dal stari Pašič breco.

ZA ENAKOPRAVNOST LATINICE S CIRILICO.

Samostalni demokrat Paleček je kot podpredsednik narodne skupščine po vsej sili hotel, da mora Jugoslov. klub imeti napis v cirilici. Samolastno je dal odstraniti

z vrat kluba star napis v latinici in namestil napis v cirilici. Radikalni klub pa je imel napis samo v cirilici. Poslanec Žebot je pisal Palečku pismo, s katerim je zahteval odgovor na tako pristransko postopanje. Paleček je dne 12. maja Žebotu odgovoril, a ni povedal, da je bil on tisti, ki je dal odstraniti napis v latinici. Ker si naši poslanci ne dajo vsiliti cirilice na vrata svojega kluba, je Palečku odgovoril g. Žebot sledeče:

Z odgovorom drugega podpredsednika g. dr. Palečka ne morem biti zadovoljen, in sicer iz raznih razlogov.

Prvič je on danes kakor tudi zadnjič v svojem dolgem in neresnem govoru nam očital, da smo proti cirilici. Imam čast tu javno izjaviti, da nimamo prav ničesar proti cirilici, ampak da z vso upravičenostjo zahtevamo popolno enakopravnost za latinico in cirilico.

Nastop drugega podpredsednika g. dr. Palečka je bil na vsak način neiskren. On je dolžil načelnika našega kluba g. dr. Korošca nelojalnosti napram cirilici, ker je baje odstranil napis v cirilici. To nelojalnost moram vreči na drugega podpredsednika g. dr. Palečka. Za časa njegovega predsedovanja ... (Poslanec Tadić: Uzmite mu reč, nema prava, da tako govori. — Medključni poslancev Brankovića in Agatanovića. — Prvi podpredsednik dr. Subotić: Opominjam po drugi put gospoda poslanca Žebota na dužno poštovanje prema predsedništvu). Burni ugovori poslancev Jugoslovanskega kluba. Za časa njegovega predsedovanja se je odstranil 6 let stari napis v latinici na Jugoslovanskem klubu, ki je bil naša lastnina, in to brez naše vednosti. Vprašam g. dr. Palečka, kdo je nelojalen, ali morda ne oni, ki je odstranil naš stari napis, ki je bil naša last in to brez naše vednosti? (Nemir in prerekanja med poslanci SDS in poslanci Jugoslovanskega kluba.) Vprašam ga še enkrat, ali je to lojalno. To se je zgodilo v istem času, ko je bil na klubu narodno radikalne stranke napis samo v cirilici. Ta napis se ni odstranil, odstranil se je samo naš napis v latinici in to za časa, ko je g. dr. Paleček očital našemu klubu oziroma našem načelniku nelojalnost napram cirilici in ko na klubu narodno radikalne stranke še ni bilo napisa v latinici. Zato konstatiram, da postopanje g. dr. Palečka ni bilo lojalno.

Radi teh dejstev, ki govore jasno in točno, ugotavljam, da je bilo postopanje Jugoslovanskega kluba oziroma postopanje našega načelnika samo protest proti nepotrebnemu izzivanju našega kluba. Zato konstatiram tudi, da je bilo postopanje drugega podpredsednika g. dr. Palečka samo nepotrebno izzivanje, na katero smo morali reagirati.

Napis, kakršnega naj ima vsak posamezni klub, je stvar dotičnega kluba. Mi se ne damo komandirati in se ne pustimo dekretirati, kakšen naj bo napis na našem klubu. (Viharno pritrdjevanje in ploskanje na levici.) Poleg tega konstatiram še to, da je g. dr. Paleček po nepotrebnem izgubljal dragoceni čas, ki se ga na tak način, kakor ga je izumil g. Paleček, trati tukaj v parlamentu. Namesto da bi se bil v kratkem izjavil o našem vprašanju, je zapravil pol ure dragocenega časa, ki bi ga bili lahko uporabili za razpravo potrebnih zakonov.

H koncu svojega govora moram še enkrat izjaviti, da z odgovorom g. dr. Palečka absolutno ne morem biti zadovoljen. Izjavljam, da mi nismo proti cirilici, ampak zahtevamo s polno pravico enakopravnost latinice s cirilico.

Odločen nastop naših poslancev v obrambo latinice je imel uspeh. Jugoslovanskemu klubu se ne vsiljuje več cirilski napis. Predsedstvo od tega časa naprej pošilja razne vloge in tiskovine v latinici.

Po svetu.

Akcija italijanske opozicije. Dne 25. t. m. se sestanejo v Rimu vsi poslanci opozicije in predstavniki onih skupin, ki so se abstinalne od parlamentarnega sodelovanja v znak protesta proti nasilni fašistovski vladi. Na tej konferenci bodo sodelovali tudi liberalci, ki so kot opozicija v parlamentu, in bivši ministri Giolitti, Salandra in Orlando bodo skušali pridobiti celo opozicijo za prihod v parlament, da se začne najodločnejša akcija proti Mussolinijevi vladi.

Francosko-ruska parlamentarna skupina. V Parizu se je nad 100 senatorjev in poslancev od vseh strank strnilo v posebno skupino, ki bo imela nalogo, proučevati potrebo zblizljanja Francije in Rusije. Najznamenitejši francoski aktivni politiki, med temi tudi Briand, so pristopili k tej skupini. Sovjetski poslanik v Parizu Krasin je prošil za sprejem v rusko-francosko parlamentarno skupino.

Borba med Anglijo in Rusijo. Na letošnjem kongresu zveze sovjetskih držav je komisar Čičerin, ki vodi že od leta 1917 sovjetsko rusko zunanjo politiko, razložil, da je središče svetovne politike zgodovinski spor med Anglijo in Rusijo. Za premoč se borita danes po Čičerinu dva sveta: angleško-ameriški blok, ki bi rad tudi Nemčijo pridobil na svojo stran, na drugi strani pa se kažejo prvi obrisi novega evropsko-azijskega bloka, v katerem bi igrale odločilno vlogo Francija, Poljska, Rusija in Japonska. V angleško-ameriški zvezi vedno bolj prevladuje vpliv Amerike, ki bi rada igrala vlogo vrhovnega razsodnika nad Evropo. Glavni činitelj proti Rusiji pa je Anglija. Dokler je bil na vladi Macdonald, ja kazalo, da se bo dalo razmerje med Anglijo in Rusijo nekako urediti. Sedanja konservativna angleška vlada pa je nepopustljiva. S Frandijo Rusija ložje izhaja, ker ni tako močna kot Anglija. Angleški agentje so Rusiji povsod na potu, francoski nikjer. Raz-

Iz delovanja dr. Zerjavovih prvakov.

Gospod Lovro Petovar — »dobrotnik« Murskega polja.

Javnosti smo že pojasnili, kako sta Žerjavova iskrena prijatelja g. Praprotnik in kr. minister na razpoloženju Kristan spravila policajdemokratskega Lovreta Petovarja v predsedništvo Križevske opekarne in v upravni svet, akoravno ni Petovar plačal do danes niti ene pare kot delež.

V naslednjih vrstah hočemo pojasniti, kako je Žerjavov prvak Lovro Petovar skrbel v dostojanstvu predsednika Križevske opekarne za »dobrobit« Murskega polja.

Gospod Lumir je kot svoječasni lastnik Križevske opekarne kupil rezervno lokomobilo od mariborske tvrdke Pečlin za 900 tisoč kron. Ta lokomobil je bila močna 90 konjskih sil, je gnala na podjetju mlin ter žago ter proizvajala električno luč za vasi: Križevci, Ključaroveci in Boreci. Muropolski kmetje so plačali napeljavo luči in bili prav zadovoljni z razsvetljavo.

Bralnemu društvu v Križevcih je dal instalirati g. Lumir električno razsvetljavo na svoje stroške in povrh se je še zavezal, da bo dobivala društvena dvorana luč več let brezplačno. Ko je prišel v podjetje gospod Petovar kot predsednik in upravni svetnik ter zvedel, kako dobroto je prejelo križevsko bralno društvo v podaritvi elektrike od podjetja, je bila njegova prva skrb, da je lokomobil prodal v Mursko Soboto za 60 tisoč dinarjev in izkupiček je vtaknil v žep. Gotovo nikdo ne bo verjel, da je Petovar prejel za 90 konjskosilno in skoraj novo lokomobilo 60 tisoč, a toliko je izkazal v knjigah.

Ko ni bilo pri podjetju lokomobile, so tudi omenjene vasi bile ob razsvetljavo, za katero so plačale visoke inštalacijske stroške. Še danes pričajo žarnice po kmečkih hišah Murskega polja o »dobrotljivosti« Žerjavovega prvaka Lovreta Petovarja. Ko je bila enkrat prodana lokomobil, je gospod Petovar prodal 12 orlov gozda, ki je spadal k podjetju in iz kojega so dobivali uslužbenci drva zastoj. Koliko je izkupil go-

Novodošlo originalno angleško sukno

modno perilo, samoveznice, klobuki itd.

Fr. Mastek, Glavni trg 16.

merje z Nemčijo je označil Čičerin kot ugodno. Dobro razmerje z Nemčijo ogrožajo samo angleški poskusi vpreči Nemčijo v angleški jarem. Glavni cilj ruske politike je ohranitev miru. Temu načelu ne nasprotuje okolnost, da se Rusija brani pristopiti Društvu narodov, ker vedno bolj spoznava, da poskušajo Društvo narodov zlorabiti kot orožje proti sovjetom. Tudi na Balkanu in napram Poljski nima Rusija nobenih napadalnih namenov.

Nemčija odpusti 30.000 železničarjev. Nemška centralna železniška uprava namerava odpustiti v kratkem roku 30 tisoč železničarjev. Finančni položaj države je tak, da mora pričeti z največjim štedenjem tudi pri osebju. Pri železniški upravi bo ostalo v službi samo najpotrebnejše osebje. Železničarji, katerim preti opasnost, da izgube službo, so zelo razburjeni in če se ne bodo pogajanja ugodno iztekla, pride lahko do represalij od njihove strani.

Mariborski veliki župan in okrajni zastop pri Sv. Lenartu.

Vprašanje (interpelacija)

narodnega poslanca Žebota in tovarišev na gospoda ministra notranjih del v zadevi razpusta okrajnega zastopa pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah.

Poleg mnogih drugih je izvršil veliki župan v Mariboru dr. Otmar Pirkmajer tudi ta nezakonit čin, da je razpustil okrajni zastop pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Dr. Otmar Pirkmajer, ki je eksponent samostalne demokratske stranke, je po okrajnem glavarju utemeljil ta razpust sledeče:

»Z ozirom na dejstvo, da poslovanje okr. zastopa vsled smrti nekaterih članov nima več zakonite podlage, je gospod veliki župan mariborske oblasti z razpisom z dne 20. decembra 1924, št. 4012-7 v smislu par. 81 zakona z dne 14. junija 1866, dež. zak. št. 19, razpustil okrajni zastop pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ter poveril začasno njega upravo gerentu ter gerentskemu sosvetu.«

Veliki župan Pirkmajer je s tem činom izvršil akt, ki bi je zakonu in pravici v obraz. Razpuščen okrajni zastop je posloval popolnoma po določilih zakona o okrajnih zastopih. V njem so bili možje, ki so več desetletij pred svetovno vojno s svojim požrtvovalnim narodnim delom iztrgali to korporacijo Nemcem in nemčurjem iz rok. Pod vodstvom teh pravih nacionalnih borcev se je v okraju zgradilo veliko število no-

spod Petovar za ta gozd in kam je vtaknil izkupiček, še danes najbrž vesta samo Bog in on!

Ker že govorimo o zgoraj omenjenih prodajah, treba tudi omeniti, da si je privoščil gospod Petovar te kupčije brez občnega zbora in brez dovoljenja upravnega sveta. Glede preureditve križevskega podjetja se je posvetoval gospod Petovar samo z bivšim knjigovodjem Dragot. Zeliškarjem.

Kako so zgedali ti medsebojni posveti si lahko napravimo površno sliko iz dejstva, da je g. Zeliškar kot knjigovodja vodil knjige pod Petovarjevim predsedstvom tako »vzorno«, da je izkazal vse dohodke od križevskega valčnega mlina kot pasivo. Navedel je, da sta vsa žito, ki je tvorilo dohodek mlina, pojedla 2 konja. Mlin je namlel dnevno najmanj pol vagona moke in zaslužil dnevno 500 kg raznega žita in vse te stotine kg zasluženega zrnja so utonile v želodcih dveh konj, kakor je pač izkazano v knjigah.

Ta gorostastni apetit dveh križevskih konj se je zdel sumljiv celo g. Praprotniku, ki je poslal se prepričati o izvanrednem konjskem apetitu stavbenika Zupančiča iz Ljubljane. Zupančič je pregledal knjige, pogruntal živinski apetit, odpustil od podjetja Zeliškarja, Petovarju pa prepovedal, da se ne sme več pokazati pri opekarni.

Leta 1924 je bil odpuščen Zeliškar in Praprotnik je prvotno zahteval, da se Zeliškarja ovadi radi razmetavanja delniškega premoženja državnemu pravdnistvu. Gospod Zeliškar pa je bil v očigled tej Praprotnikovi groznji resnega mnjenja, ako se bo moral on seznaniti z državnim pravdnistvom, se bo z njim vred tudi gospod Lovro Petovar, ki je steber žerjavščine na Murskem polju. Te grožnje se je prestrašil Praprotnik, odpustil Zeliškarja brez ovadbe, Lovro Petovar pa je še danes pri podjetju predsednik in upravni svetnik brez pare deleža.

Kako je bilo z že omenjenim titanskim tekom dveh križevskih konj, nam priča dejstvo, da si je g. Zeliškar kmalu po odpustu od Križevske opekarne kupil tovarno za izdelovanje laka v Ljubljani, postal dobro petičen sam svoj gospodar, še danes se smeji delničarjem križevskega podjetja in je še vedno iz srca hvaležen gg. Praprotniku in Petovarju, ker sta dva konja pozobala

vih okrajnih cest. Za napredek živinoreje, vinarstva in sadjarstva so člani okrajnega zastopa v Sv. Lenartu mnogo storili. Narodno šolstvo je imelo v teh možih svojo najboljšo oporo. Ta dejstva govore jasno, da g. veliki župan ni imel povoda razpustiti okrajnega zastopa.

Ako bi gospod veliki župan hotel v okraju, ki ob reki Muri meji na teritorij Nemške Avstrije, podpirati slovenski narodni čut, moral bi delo teh mož v vsakem oziru podpreti z nasveti in podporo iz državnih sredstev. A g. dr. Pirkmajer je v gerentski sosvet namesto priznanih narodnih mož imenoval več takih, ki so pred vojno stali v taboru nemške in nemškutarske stranke v borbi proti slovenski stranki. Da, imenoval je celo take, ki so za časa ptujskega »štajerca« bili vodje velikomemske propagande v Slovenskih goricah.

Utemeljitev razpusta nikakor ne drži. Na Slovenskem štajerskem še danes posluje cela vrsta okrajnih zastopov, ki so bili izvoljeni v letu 1910, 1911 in 1912, a so ostali še do danes v funkciji. Dočim so umrli v Sv. Lenartu samo trije člani okrajnih zastopov iz predvojne dobe, iz katerih je vsled smrti izločenih mnogo članov.

Veliki župan bi bil moral, če je smatral za potrebno razpust nekaterih okrajnih zastopov, razpisati celotne ali vsaj nadomestne volitve v okrajni zastop. Z razpustom okrajnih zastopov, v katerih so imeli večino somišljeniki SLS, je veliki župan kršil avtonomijo okrajnih zastopov, ter igra s tem ulogo priganjača samostalne demokratske stranke, katera nima v okraju Sv. Lenart niti 8 odstot. prebivalstva na svoji strani.

Radi tega vprašamo gospoda ministra:

1. Ali vam je znano protizakonito poslovanje velikega župana v Mariboru glede razpusta okrajnega zastopa pri Sv. Lenartu?

2. Ali hočete zopet upostaviti stari pravilno izvoljeni okrajni zastop, oziroma razpisati nadomestne volitve za umrle člane?

Prosimo ustmenega odgovora v skupščini.

Iz Slovenije.

MINISTER DR. IVAN ŽOLGER UMRL.

V soboto zvečer je umrl v zdravilišču Lasnitzhöhe pri Gradcu g. minister dr. Ivan Žolger. Pokojni je bil rojen pri Slov. Bistrici. Že kot izredno talentiran dijak je vzbudil občudovanje svojih profesorjev. Po z odliko dokončani gimnaziji je študiral pravo in bil promoviran doktorjem sub auspiciis. Absolvirani jurist dr. Žolger je vstopil v državno službo in prišel kmalu, ker je obvladal več jezikov, v službo pri ministrstvu. V službi ministrskega uradnika je postal kmalu radi svojega temeljitega juridičnega znanja ljubljenec svojih predstojnikov. Rajni je kot ministrski uradnik velikokrat pisal v razne znanstvene časopise in revije. Obično odobravanje in priznanje so vzbudile njegove objave o avstro-ogrskih pogodbah. Sploh je veljal rajni kot najboljši poznavatelj razmer med Avstrijo in Ogrsko. Dr. Iv. Žolger je bil prvi minister Slovenec v zadnjem kabinetu, ki je krmilil Avstrijo pred polomom. Po preobratu je poslal mladostna Jugoslavija rajnega doktorja v Pariz za mirovnim pogajanjem, kjer je zastopal našo državo do

ves zaslužek moderno urejenega valčnega mlina in njega kot kronista tega gigantskega apetita državni pravdnik niti za ušesa ni prijel.

Da pa poleg dveh konj ni bil deležen kolosalnega apetita samo Zeliškar, je jasno kot beli dan. Ne smemo pozabiti, da je gospod Lovro Petovar sam konjerejec na Murskem polju. Njegovi konji morajo biti bolj iskri kakor oni, ki so brzeli s starozakonskim Elijem vpreženi v plamteči voz proti nebu, ker gotovo niso pozobali dnevno 500 kg žita, kakor oni od Križevske družbe, koji še danes načeljuje g. Petovar. Gospod Petovar sicer ne dirka v plamtečem vozu proti nebu, ampak v pozlačenem po Murskem polju kot — »dobrotnik« — kakor je razvidno iz ravnokar povedanega.

Gospod Praprotnik — mojster v redukciji bančnega uradništva.

Javnosti je že znano, da je bil svojčas g. Vinko Sket podravnatelj Praprotnik—Kristanove Slov. banke. V dobi Sketovega podravnateljevanja je bil v banki šef knjigovodja g. Josip Gradiša. Niti Sket, niti Gradiša nista bila po okusu Praprotnika, ker so jima bila znana nekatera poglavja iz črne knjige o žerjavščini in bi se ju bil rad iznebil g. Praprotnik. Kako zvit mojster v redukciji bančnega uradništva je gospod Praprotnik, evo javnosti zgled!

Praprotnik je pregovoril najprej Sketa kot podravnatelja, naj on v svojem dostojanstvu odpove službo Gradiši. Na drugi strani je nahujskal Gradišo kot šef-knjigovodjo, naj napiše odslovljni dekret g. Sketu. Trik se mu je posrečil. Eden od drugega sta prejela Sket in Gradiša odpustnici, se nato pritožila pri gosp. Praprotniku, a on je oba prepirljivec kratkomalo poglal iz banke. Razloček med odpustom Sketa in Gradiše je bil ta, da je dobil Gradiša 20 tisoč dinarjev odpravnine, Sket pa nič, ker je odklonil pričevanje v aferi Stupica.

Afera Stupica.

Gospod Stupica je imovit trgovec v Ljubljani. Tega gospoda si je zbral g. kr. minister Kristan za žrtev in ga pregovoril po Praprotnikovem receptu, naj podpiše menico na znesek 2 milijona dinarjev, in sicer za Narodno banko. Stupica je pristal na podpis pod pogo-

končno veljavne ureditve naših državnih mej. Po ureditvi naših mej je prišel rajni v Ljubljano kot vseučilišni profesor. V službi vseučilišnega profesorja je pripravljaval izdajo mednarodnega prava. Že nad eno leto je bolehal na srcu in ta bolezen mu je tudi pretrgala nit življenja. Poleg učenosti moramo pri blagopokojnem povdariti pred vsem njegovo narodno zavednost pod Avstrijo, ko bi se bil men da malokdo upal v službi visokega uradnika v dunajskem ministrstvu odločno priznati in povdarjati, da ga je rodila slovenska mati. Rajni bo pokopan v lastni grobnici na Dunaju. Dan pogreba še v času, ko pišemo te vrste, ni določen. K natančnejšemu opisu rajnega se še bomo povrnili v prihodnji številki.

Za otvoritev tovarne železniške postaje v Št. Ilju. Narodni poslanec Franjo Žebot je naslovil na gospoda ministra železnic v zadevi proglasitve železniške postaje Št. Ilj v Slov. goricah za tovarni kolodvor naslednjo interpelacijo: Radi ureditve državne meje na severu naše kraljevine, je nastala nujna potreba, da se dosevanje postaje za osebni promet na progi bivše južne železnice Št. Ilj v Slov. goricah proglasi za tovarno postajo. Nova državna meja je prerežala naše severne kraje tako, da je okoli 20 občin na našem teritoriju ob reki Muri (v Slov. gor. levo in desno od proge bivše južne železnice) izgubilo železniške postaje za tovarni promet: Spielfeld, Weitersfeld, Mureck, Ehrenhausen in Leibnitz, kamor so imeli prebivalci iz omenjenih občin dokaj blizu. Sedaj, ko je nova državna meja obmejne kraje ločila od teh tovarnih postaj, je neobhodno potrebno, da se ustanovi v centru občin na meji, to je v Št. Ilju postaja za sprejem in odpravo tovarnega blaga. Ustanovitev tovarne postaje v Št. Ilju je tembolj utemeljena, ker država gradi sedaj državno cesto iz Št. Ilja proti Apački kotlini. Po tej novi cestni žvezi, bo gravitiralo v Št. Ilj celo ozemlje ob Muri v dolžini nad 20 km in v širini 15 km ter široko ozemlje zahodno od bivše južne železnice. Za sedaj, dokler ni zgrajeno potrebno poslopje za sprejemanje in odpravljanje tovarnega blaga na postaji Št. Ilj, bi se dalo nujni potrebi zadostiti s tem, da bi tovarna za lepenko v Čeršaku, ki ima na postaji Št. Ilj zgrajeno veliko novo skladišče, dala začasno svoje skladišče na razpolago. Tovarna v Čeršaku in ravno tako tovarna na Sladkem vrhu imata že sedaj prednost, da lahko iz Št. Ilja odpravljata tovarno blago in isto tje pošiljata. Kmetje, obrtniki, trgovci in poljedelske organizacije pa teh ugodnosti niso deležne. Ta razlika zelo čudno vpliva na razporeditev ljudstva. Politična oblast, železniška direkcija v Ljubljani kakor tudi drugi merodajni faktorji priznavajo, da je ustanovitev tovarnega kolodvora v Št. Ilju v Slov. gor. nujno potrebna. Okrajno glavarstvo v Mariboru je že opetovanokrat priporočalo ta projekt. Tozadevni akti ležijo pri ravnatelstvu državnih železnic v Ljubljani. Dovoljujem si vas, gospod minister, vprašati: 1. Ali ste poučeni o nujni potrebi takojšnje ustanovitve kolodvora za tovarni promet v Št. Ilju, ozir. proglasitve postaje za osebni promet v postajo, ki bo takoj odpravljala tudi tovarno blago in isto sprejemala? 2. Ako vam ta zadeva ni znana, ali ste pripravljeni iti prebivalstvu Slovenskih goric na roko s tem, da v najkrajšem času odreditev sprejemanje in odpravo tovarnega blaga na sedanjih postajah Št. Ilj? 3. Ali ste pripravljeni izposlovati oziroma nakazati primeren kredit za čimprejšnjo zgradbo primernega kolodvorskega poslopja? Prosim za nujno rešitev te važne gospodarske zadeve in za pismen odgovor.

Jem, da sopodpiše tudi gospod minister Tone Kristan kot takratni predsednik Slov. banke. Stupicarin Kristan sta podpisala menico, a Kristan si je dal na tihem od banke izstaviti potrdilo, da je njegov podpis, ker je bančni uradnik, neveljaven. Omenjeno menico gospoda ni porabila za Narodno banko, ampak za skrahirano špedijsko društvo Impex (last Slavenske banke). Ko je bilo treba menico kriti, so prišli Stupica se je izgovarjal na Kristana in Narodno banko. Zadeva je prišla pred sodišče in Žerjavovci so iskali priče. Kot priča za neveljavnost Kristanovega podpisa je bil pripravljen nastopiti samo dr. Andrejčič, tajnik Slovenske banke. Sket je odklonil pričevanje. Ker je bila zadeva radi samo ene zanesljive priče za Praprotnika in Kristana precej riskantna, je Praprotnik iz svojega založil denar za izplačilo menice in cela zadeva se je likvidirala pred sodiščem.

Nadaljna redukcija bančnega uradništva in koliko je še danes uradnikov pri Slov. banki.

Slovenska banka je štela v Ljubljani 36 uradnikov. Na podoben način kakor Sket in Gradiša so bili reducirani tudi drugi. Danes je v Slov. banki: sloviti dr. Andrejčič kot tajnik, ravnatelj Sladonja puši cigare, ena tipkarica sploh ne tipka, blagajna se po 14 dni ne odpre in zapre — — —

Skrahirana Slov. banka bi morala že davno likvidirati in bi naj prevzela njena ogromna bremena, katera so jej naprtili: Petovar, Tone Kristan, Praprotnik itd. Slavenska banka.

Pri Slav. banki sedaj odločujejo čisto drugi gospodje ki ne zaupajo prav nič Praprotniku in slovitemu dr. Andrejčiču. Slov. banka ima namreč fabriciranih delnic za 36 milijonov dinarjev, a faktično uplačanih samo krog 3 milijone kron.

Radi neznošnih bremen visi Slov. banka še danes v likvidaciji, ker njenih zgolj papirnatih delnic ne mara nikdo, niti Praprotnik in Kristan ne, ter manj pa še nova gospoda, ki je zagospodarila v svojčas Praprotnikovi Slavenski banki.

(Dolje prihodnjič.)

Poročil se je včeraj v cerkvi Sv. Aneha g. M. Sernc, oskrbnik Ruske kočje, z gđc. Miciko Fregl, posestnikovo hčerko iz Frama. Zavednemu narodnemu paru naše najpristronejše čestitke!

Toča. Zadnji petek popoldne je obiskala toča v primeroma ozkem pasu vinograde od Sv. Urbana nad Mariborom do Sv. Križa. Toča je padala par minut in škoda ni bogzna kako velika.

Požar na Cigoncah pri Slov. Bistrici. Včeraj je okrog četrta na tri popoldne izbruhnil požar v Cigoncah pri Slov. Bistrici v hiši posestnice po domače pri Štefiču. Požar se je pojavil, ko ni bilo nikogar doma; iz tega je sumiti, da je bil namenoma podstavljen. Sosedje govorijo, da je zažgal mož posestnice, ker je bil s svojo ženo že dolgo časa skregan ter je živel ločeno od nje v Trnovcih. Na posestvu je gospodarila žena skupaj z materjo. Ogenj so sosedje šele takrat opazili, ko se je razširil že na vsa poslopja. Nekaj ljudi je vdrl skozi hišna vrata ter rešilo par komadov hišne oprave. V hlevu so zgorele tri svinje, v gospodarskem poslopju pa vse zaloge živil in gospodarsko orodje. Posestnica je imela poslopje zavarovano za 2000 kron, trpi pa škode več stotisoč. — Požarna bramba je prihitela na pomoč prepozno, ter se je omejila samo na lokaliziranje ognja.

Nizji poštni uslužbenci v Ptujju prirede v nedeljo, dne 7. junija na Florjanskem trgu veliko javno tombolo s krasnimi dobrotami. Eventualni čisti dobiček je namenjen dobrotelnemu namenu, in sicer za podpiranje vdov, sirot in bolnih ter pomoči potrebnih poštinih uslužbencev. Ptujski poštarčeki prosijo najljudneje za polnoštevilno udeležbo te dobrotelne prireditve.

Dnevne novice.

Skupščinska razprava o tobaku. V četrtek je končno le prišla v skupščini na vrsto interpelacija poslanca Agatanoviča (Davidovičevca) o krivicah pri odkupu tobaka. Poslanci vladne večine so zagovarjali finančnega ministra, ki je pred prehodom na dnevni red skušal braniti monopolno upravo. Z navajanjem raznih podatkov je hotel dokazati pravilno ravnanje monopolne uprave, ki ni odkupljala tobaka v nekaterih pokrajinah. Poslanec Agatanovič je razložil zgodovino politike monopolne uprave, ki je letos začela omejevati produkcijo tobaka, ki se je zmanjšala od lani za 50 odstot. — Agatanovič je v zelo stvarnem in strokovnem govoru pokazal škodljivo zvezo z monopolno upravo in dokazal, da favorizira finančni minister monopolno upravo. Dekazal je, da je organizacija monopolne uprave napočna, ker še vedno stoji pod vplivom inozemstva in ker se monopolna uprava ravna po stanju na svetovnem trgu. Slovenski poslanci so glede tega važnega vprašanja zavzeli svoje stališče. Posl. Žebot se je pritoževal radi krivic pri odkupu tobaka v Sloveniji. Zlasti se je pritoževal nad postopanjem komisij in nad izdajanjem bonov namesto denarja, katere sprejemajo samo banke in pri izplačilu odtrgajo 25 odstot. Monopolna uprava je za leto 1925. v Sloveniji prepovedala nadaljno saditev tobaka, s čemer so prebivalci zelo udarjeni. Vsled carinskih ovir jim je nemogoče spravljati zgodnje sadje na graški trg. V svojem govoru se je poslanec Žebot zavzel za slovenske invalide. Poslanec Smodej je predložil nasprotujoča si poročila: da ima monopolna uprava velike dohodke in da slabo gospodari — ter povdarjal, da mi tega ne moremo dognati, ker tudi v tej upravi ni niti enega Hrvata ali Slovenca. Naštevati je tudi krivice, ki se godijo delavstvu v ljubljanski tobačni tovarni, ter zahteval pravico in red. — Mizerni položaj sadilcev tobaka v Bosni in Hercegovini je orisal poslanec Salih-Baljič. — V imenu opozicije je poslanec Agatanovič predlagal, da se krivice popravijo, odkupninske cene in plače ali dnevnice tobačnim delavcem in dninarjem pa zvišajo. Da vse to zahteva potreba in pravica, vladna večina ni mogla zanikati, predlog je pa vendarle odbila in prešla na dnevni red.

Zdravnik-samouk. Skoro vsak mesec se v naši državi pojavljajo slučajji, da se izdajajo ljudje brez vsake medicinske izobrazbe kot zdravniki, ki varajo javnost leta in leta, predno se jih razkrinka kot čisto navadne goljufe in hohštaplerje. Te dni so odkrili v selu Ružica v Hercegovini zdravnika samouka. Ta zdravnik se piše Švabič in je bil poznan po vaseh daleč naokrog kot veščak v zdravljenju. Ni študiral medicine, a lotil se je z zdravljenjem vsake, še tako težke bolezni. Nikdo med hercegovinskimi seljaki se ni drznil dvomiti o zdravniški vedi g. Martina Švabiča. Še danes, ko so ga oblasti razkrinkale, se širijo med narodom o njem pohvale. Švabič velja še vedno kot pravi oče za bolnike in siromake. Pred dnevi so ga zaprli v Ljubuški, ker je obdolžen, da sta umrla dva radi operacije, katero je na njima zagrešil Martin Švabič. Prvi smrtni slučaj, radi kojega se dolži Švabič, se je dogodil v selu Drinovci. Seljak Culina je imel na roki neko oteklino. Radi neznošnih bolečin je poklical k sebi Švabiča, da mu naj to oteklino prereže in gnoj iztisne. Švabič, kojemu je znanje anatomije španska vas, je z nožem pregloboko urezal seljaka v roko in mu prerezal eno od glavnih žil. Seljaku je izteklo preveč krvi in umrl je na izkrvavljenju. Ljudje so začeli govoriti o krivdi Švabiča na seljakovi smrti; oblast je poslala dober mesec po smrti čuline okrajnega zdravnika dr. Malina, da pregleda mrtveca. Drug tak slučaj se je zgodil v vasi Mamiči. Nek kmet je trpel na grdi oteklini na nogi. Švabič je bolniku prerezal oteklino in ta je kmalu za tem umrl. Sedaj izprašujejo oblasti okrog po hercegovinskih selih, kdo bi še bil umrl po krivdi zdravnika-samouka Švabiča. Hercegovinski seljaki so mnjenja, naj oblast Švabiča izpusti iz zapora in naj rajši skrbi, da bo ljubuški okraj,

ki šteje 40 tisoč prebivalcev in se razteza 60 km na daleč, dobil poleg okrajnega, še vsaj enega drugega zdravnika.

Policijski agent ponarejal denar. V Pančevu so se pojavili v prometu ponarejeni tisočdinarski bankovci, katere je zamenjavala neka Anka Krčendincev. Policija jo je aretirala in priznala je, da je dobila denar od policijskega agenta Džordževića. Pri njem je policija našla celo tiskarno za ponarejanje denarja.

Tihotapljenje srebrnih kron v inozemstvo. Na Sušaku je tamošnja policija prišla na sled premetenim tihotapcem, ki so se bavili že par let z tihotapstvom srebrnih kron z Italijo, kjer se plačujejo mnogo dražje, nego pri nas. Tihotapci so dobivali srebro iz Zagreba v zavojih preko podružnice Hrvatske kreditne banke. Denar sta prenašala neki Sinčić in Flego; presipala sta ga v posebne vrečice, katere sta si tesno ovila pod obleko okrog života ter nato mirno prešla mejo. Oba glavna tihotapca se dosedaj pred policijo še skrivata.

V pijanosti se zastrupili. V občini Karlovo poleg Vršca so se sestali nekega večera trije veseljaki, zdravnik dr. Bartoš, lekarnar Palmotić in občinski tajnik, da proslavijo neko slovesnost. Pilo se je na veliko in ko jim slednjič ni bila nobena pijača dovolj močna, je pričel mešati zdravnik med žganje eter. Zdravnik in lekarnar sta to pijačo v svojo pogubo pila, dočim se je zdela tajniku prehuda. To mu je rešilo življenje, ker sta ostala dva naslednji dan v težkih mukah umrla.

Radi poldruga kroga tri leta zapora. Leta 1922 je bil obtožen podžupan bačko bodruške županije dr. Mojsije Stojkov na 5 let ječe, ker je baje poneveril 17 milijonov kron državnega denarja. Ko je bil Stojkov že v ječi, so bili knjige ponovno pregledane in poneverjena vsota se je nato znižala na 2 milijona kron. Kasneje se je vršil še končen in natančen pregled vseh knjig, pa se je izkazalo, da je poneverba nastala samo radi zmote revizorja knjig, ki se je v računu zmotil. Po skrbnem pregledu izkazujejo knjige namreč samo 1 in pol kroga primanjkljaja. In radi tega je moral Stojkov sedeti tri leta v ječi, izgubil je službo in čast ter bil obsojen na povračilo cele, na papirju po zmoti poneverjene svote.

Borza. Wien P869—870, Trst 252, London 299—300, New York 61.70, Pariz 322 in pol, Praga 183, Curih 1197, Budapest 869. Dinar notira v Curihu 8.35.

Iz Maribora.

Velika ljudska veselica, ki jo je v nedeljo, dne 17. maja, priredilo društvo za zidanje nove župnijske cerkve pri Sv. Magdaleni, je uspela izvanredno ugodno. Udeležba je znašala okoli 6000 oseb. Vse je tekmovalo, da se slavnost obnese čim lepše. Poštenega razvedrila je bilo za vsakega dovolj. Sodelovali ste dve godbi: vojaška in omladinska. Člani veseličnega odbora so se v šotorih trudili, da zadovoljijo udeležence. Vreme je bilo še toliko ugodno, da se je veselica lahko nadaljevala v romantičnem gaju podoficirske šole v pozno noč. Reči moramo, da je cela župnijska tekmovala, da se je večina župljanov trudila, da dvigne zunanji in gmotni sloves prireditve. Čestitamo Magdalencanom na lepem uspehu!

Zbirališče za tatove biciklov je palača mariborske oblasti. Včerajšnje »Jutro« zna bogzna kaj vse povedati, kaj in kako bo uredil g. veliki župan, da bo poslopje mariborske oblasti ne kamo palača, ampak pravi kraljevi ali vsaj velikoknežji dvor. Pri vsem prenovljenju in preureditvi svoje rezidence bi naj g. veliki župan skrbel tudi za to, da bi stan njegovega velikega županstva ne bil zbirališče biciklističnih tatov. Zadnjo soboto je bilo v poslopju oblasti ukradeno kolo cestnemu mojstru, malo poprej pa stavbeniku Živicu, in enakih slučajev, ki se ponavljajo vsak teden, bi se lahko navedli več. Sluga, ki je svoj čas pazil pri vходу na kolesa, mora sedaj pomagati preurejevati vrt in tennis-prostor in nima časa paziti na kolesa strank. G. veliki župan bi lahko nastavljal kakega poštenega invalida, da bi ta proti primerni nagradi od strani posameznikov pazil v veži na kolesa, dežnike itd. G. velikemu županu smo napisali te besede v resen preudarek, ker smo mnjenja, da naj daje dvor g. velikega župana predvsem tudi varnost za osebno lastnino in potem šele naj bo tudi nekako športno zabavališče.

Surov aretiranec. V petek popoldne krog pete ure se je pojavil med igrajočo se mladino ob Pristanu čevljarški pomočnik Ivan Novak. Bil je pijan in je začel klofutati vsacega, ki mu je prišel pod roko. Brez povičja in vzroka oklofutani so tekli po stražniku na Koroško cesto. Stražniku se je surovina ustavljal, ga zmerjal in suval in z največjo potrpežljivostjo in naporom je spravil stražnik pijanca pod ključ. Novak se je prišel v Maribor iz Avstrije.

Avto prevrnil dečka. Včeraj popoldan se je na mostu preko Drave dogodila nesreča, ki je le slučajno iztekla še precej ugodno. 13letni dijak Dupel Danijel iz Gregorčičeve ulice se je motal okrog avtomobila pred Veliko kavarno, ki so prevažali potnike v kadetnico na veselico. Nenadoma je pridrvel preko mostu nek osebni avto, kateremu se deček ni mogel pravočasno izogniti. Avto je sunil dečka v stran ter mu zapeljal kolesa preko noge. K sreči je poškodba bolj lahke narave. Dečka je prepeljal rešilni oddelek v bolnico.

Nesreča na Glavnem trgu. Danes zjutraj so se splašili konji mesarja Tavčarja. Zdivjani konji so oddirjali z vozom proti Glavnemu trgu, kjer je nastala med številnimi obiskovalci trga prava panika. Gospo Rozo Pflingstel, ki se ni mogla pravočasno umakniti, so konji podrli ter jo povozili. Zdobila je težje poškodbe, da jo je moral rešilni oddelek prepeljati v bolnico.

Padec s strehe. V soboto je delal na strehi neke hiše v Meljskem vrhu zidar Maks Kranjc, nastavljen pri moj-

stru Peklarju iz Krčevine. Pri delu je Kranjcu nenadoma izpodrsnilo in padel je s strehe kake 4 metre globoko. Pri padcu je zadobil težke poškodbe na glavi, tako da so ga morali prepeljati v bolnico.

Redna glavna skupščina Ljudskega odra v Mariboru bo jutri v torek, dne 19. maja t. l., ob pol osmih zvečer v društveni sobi, Koroška cesta 1. Dnevni red kakor običajno. Vse članstvo se poziva, da se točno in zanesljivo udeleži skupščine. — Uprava.

Kam gremo v nedeljo, 24. maja mi obmejni Slovenci? Gremo v Jarenino, kjer je celodnevna mladinska orlovska prireditelja! Podroben spored še sporočimo!

Legitimacija za rimsko potovanje II. razreda je radi nepredvidenih zaprek za oddati. Znesek je popolnoma vplačan. Pojasnila daje: Novšak Franc, vodja združenega krojaškega podjetja, Maribor, Ruska cesta 5.

Mestno kopališče. Ker ostane kopališče v četrtek, dne 21. maja radi praznika zaprto, bo parna kopel v tekočem tednu v torek, sredo in soboto za moške, v petek pa za ženske.

✓ **Državna borza dela v Mariboru.** Od 10. do 16. maja je bilo pri tej borzi dela 125 prostih mest prijavljenih, 182 oseb je iskalo službe, v 72 slučajih je borza posredovala uspešno in 24 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 16. maja pa je bilo 2452 prostih mest prijavljenih, 3933 oseb je iskalo službe, v 116 slučajih je borza posredovala uspešno in 40 oseb je odpotovalo. Pomanjkanje dela je kakor pretečeni teden največ pri ključavničarjih, drvarjih, krojačih in čevljarjih; v gostilničarski stroki je pa skoraj pomanjkanje delavcev.

Obvezno cepljenje. Mestni magistrat ponovno razglasa: Ker je bila udeležba pri glavnem cepljenju zoper koze minuli teden izvanredno slaba, kljub razglasitvi po časopisih, cerkvah in šolah, se bo vršilo cepljenje še nadalje od 18. do 23. maja t. l. (izvemši 21. maja — praznik) vsak dan od 9. do 12. ure na mestnem fizikatu (rotovž) soba št. 7. Starši nad 3 mesece starih otrok se opozarjajo na člen 3 zak. o obveznem in prisilnem cepljenju zoper koze, objavljenem v Uradnem listu št. 15 z dne 18. februarja 1922, po katerem se kaznuje opustitev cepljenja z globo od 5 do 250 D ali z zaporom od 1 do 6 tednov.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.
Prevod iz italijanščine.

11

Ognjevit in nagel, kakor je bil, si je bil Franco vendar ohranil preprosto, mirno vero svojega detinstva. Brez napuha in tuj filozofskemu razglabljanju, ni poznal tiste svobodomiselske žeje, ki muči mladeniče, kadar njihov razum in njihovo srce začuti krepko uzdo pozitivne vere. Niti trenutek ni dvomil o svoji veri; vestno je izvrševal vse verske vaje, ne da bi se kdaj vprašal, je-li v skladu z razumom, da tako veruje in dela. Vendar pa se ni vdajal niti misticismu niti asketizmu. Bil je vroča, poetična duša, a hkrati je mislil jasno in ostro. Strastno se je navduševal za naravo in umetnost in se zavzemal za vse prijetnosti življenja; zato je bilo naravno, da je bežal pred misticismom. Ker si vere ni bil priporil v duševnih bojih in ji tudi ni za dolgo časa posvečal vseh svojih misli, zato tudi ni mogla prepoznati vsega njegovega čustvovanja. Vera je bila zanj, kar je učni predmet za pridnega učenca, kateremu je šola višek vseh misli ter ni miren, dokler ne izvrši vseh svojih nalog in dokler se ne pripravi za drugi dan; kadar pa svoje dolžnosti izpolni, ne misli več na profesorje in knjige ter ne čuti nikake potrebe, da bi se zanimal za znanstvena vprašanja in načrte raznih šol. Zato se je večkrat zdelo, da v svojem življenju ne sledi drugemu ko svojemu vročemu, velikodušnemu srcu, svojim strastnim nagnenjem, svojim živahnim vtisom, sili svoje poštene narave, ki jo je ranila vsaka podlost in vsaka laž in ki ni prenesla nikakega ugovora in ni bila zmožna, da bi se hlinila.

Komaj je bil pismo zapečatil, ko je potrkal nekdo na vrata. Gospa markiza mu je sporočila, naj pride doli, da bodo molili rožni venec. V hiši Maironi so vsak večer med sedmo in osmo uro molili rožni venec, in služinčad je morala biti pri molitvi. Molila je naprej markiza, ki je sedela na zofi kot v tronu in gledala s svojimi zaspanimi očmi na hrbte in noge služabnikov, ki so poklekli vse vprek po sobi, eni pred luč, ker je to najbolj prijalo njih pobožnosti, drugi zopet v senco in poltemo, najbolj pripravno za prepovedano dremanje. Franco je stopil v dvorano vprav v trenutku, ko je nosiljač glas izpregovoril sladke besede »Češćena Marija, milosti polna«, tako leno in tako osladno, da je Franca vselej zgrabilo neko vražje veselje, da bi se poturčil. Skril se je v temen kot in ni odprl ust. Bilo mu je nemogoče, da bi odgovarjal na ta dražeci glas. Ves čas je samo premišljal zaslišavanje, ki ga skoro gotovo čaka, in kako bo poln gneva odgovarjal.

Ko je bil rožni venec pri kraju, je markiza nekaj trenutkov molčala, nato pa je izpregovorila svečane besede:

»Carlotta, Friend.«

Carlotta, stara služabnica, je imela nalogo, da je vselej po končanem rožnem vencu vzela Frienda v naročje in ga odnesla spat.

»Tu je, gospa markiza«, je dejala Carlotta.

Toda Friend, če je bil sploh v sobi, se je znašel gotovo kje drugje, kadar se je Carlotta sklonila in stegnila roko. Ta večer je bil stari Friend dobre volje: skrival se je Carlotti in jo dražil, zmuznil se je vselej iz rok in ušel pod klavir ali pod mizo in mahajoč z repom porredno gledal ubogo služabnico, ki ga je klicala z usti: »pridi, ljubček, pridi«, v srcu pa: »mrcina grda, ti«.

»Friend!« je zaklicala markiza. »Pojdi! Friend! Bodi priden!«

V Francu je vrelo. Ko mu je prišla zoprna žival med noge, sprijena po sebičnosti in ošabnosti svoje gospodarice, jo je brenil od sebe, da se je zvalila v krepke kreple, ki je tudi dala psu na svoj račun krepek sunek, ga nesla v spalnico ter zlobno odgovarjala na njegovo cvilenje: »Kaj pa so ti naredili, ubogi Friend, kaj so ti naredili!«

Markiza ni rekla besedice; njen marmornati obraz ni izdal, kaj se je godilo v njenem srcu. Naročila je služabniku, naj reče karavinskemu božjepotnemu upravitelju, če pride, ali če kdo drugi pride, da je šla gospa že spat. Tudi Franco je hotel oditi za služabniki. Nenadoma pa je obstal, da se ne bi zdelo, da hoče bežati. Vzel je s kamina zadnjo številko »C. kr. milanskega časopisa«, sedel poleg stare matere ter čital in čakal.

»Čestitam ti«, je takoj začel zaspani glas, »za dobro vzgojo in lepo vedenje, ki si ga danes pokazal.«

»Hvala«, je odgovoril Franco, ne da bi dvignil oči od časopisa.

»Dobro, dragi«, je odgovorila brez najmanjšega vznemirjenja stara mati. In dodala je:

»Veseli me, da te je ta gospodična spoznala; če je kdaj kaj slišala o kakem načrtu, o kaki zaroki, bo poslej gotovo vesela, da o tem ni nikakega govora več.«

»Torej sva oba zadovoljna«, je rekel Franco.

»Ti prav nič ne veš, če si lahko zadovoljen. Posebno, če ti še vedno blodijo po glavi prejšnje misli.«

»No, in kaj«, je rekel, »če mi še blodijo po glavi prejšnje misli?«

Topot ni govoril z izzivalnim glasom, temveč z mirno resnostjo.

»Dobro torej«, je odgovorila markiza. »Pogovoriva se jasno. Upam in trdno verujem, da se nekaj ne bo nikdar zgodilo; če se pa bo, potem nikar ne misli, da boš po moji smrti kaj dobil. Poskrbela sem že, da ničesar ne dobiš.«

Pridna, zanesljiva služkinja, katera zna kuhati, se sprejme v Gosposki ulici 9. 230 2—1

Trgovski pomočnik (-ica), samo prvovrstna moč, se sprejme takoj pri Nabavljalni zadrugi drž. uslužbenčev, Maribor, Stolna ulica 5. Osebnost predstave v nedeljo od 9. do 10. ure, ob delavnikih od 15.—16. ure v pisarni I. nadstropje. 232

Odpadki od lepenke za kurivo se prodajajo tudi na drobno po zelo nizki ceni v kartonažni tovarni Benčina in drug, Mlinska ulica 30, Maribor. 231

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri trdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Pletene vrtno garniture in stojala za cvetlice

ima v največji zalogi

IGO BALOH

Maribor, Gosposka ul. 15

Priporočam se za lična, trpežna čevlarska dela po meri in popravila. Ivan Ekart, čevljar Koroška cesta 34, Maribor.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6

F. Z. Z. N. Z.,

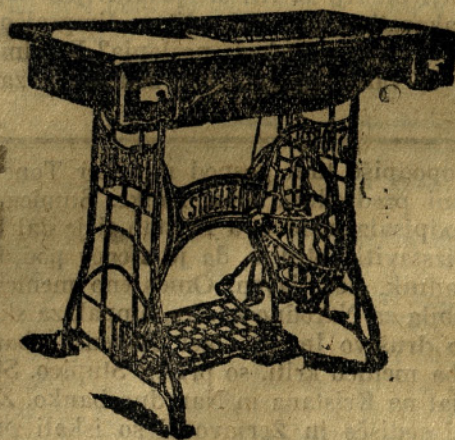
Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Najpopolnejši Stoewer šivalni stroj

15 letno jamstvo!

15 letno jamstvo!

s pogreznjivim transporterjem (glabeljo). Z odnosnim premikom, je pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.

LJUDOVIK BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6/I.